

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-56](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-56)

УДК 336.763:336.717(100)

Андрій ПИЛИПЕНКО

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

<https://orcid.org/0000-0002-6520-3146>

Олександр ПОПОВ

Харківська державна академія фізичної культури

<https://orcid.org/0000-0003-0550-7890>

Ольга ГРИГОРАШ

Університет митної справи та фінансів

<https://orcid.org/0000-0002-8089-3755>

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕМІТЕНТІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇНИ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

В статті висвітлено особливості формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів та досліджено інструменти розвитку даного потенціалу в умовах розширення доступу суб'єктів господарювання до ресурсів світового фінансового простору. Метою дослідження постав розвиток теоретико-методичних засад формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів та визначення особливостей інституціонального розвитку фінансового потенціалу в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір. Гіпотеза дослідження зведена до того, що потенціал більш високого рівня системної абстракції є основою формування та передумовою розвитку потенціалу підпорядкованого рівня системної декомпозиції фінансового простору країни. В рамках доведення даної гіпотези обґрунтована доречність переорієнтації процесів формування фінансового потенціалу на сприяння появи емерджентних ефектів між ієрархічними рівнями фінансового простору країни. Розкрито логіку системного розбиття фінансового простору країни для визначення впливу процесів його інтеграції у світовий фінансовий простір на здатність емітентів цінних паперів формувати фінансовий потенціал. Доведено, що формування та розвиток фінансового потенціалу емітентів цінних паперів може відбуватися лише з урахуванням всіх більш високих рівнів системного розбиття фінансового простору держави. Для кожного з виокремлених видів потенціалу (природно-ресурсний, виробничий, трудовий, інноваційний, соціальний, організаційно-управлінський та фінансовий) розкрито емерджентна пов'язаність з фінансовими ресурсами. Емерджентність представлена як базис розробки інституційного забезпечення формування та розвитку фінансового потенціалу емітентів цінних паперів.

Ключові слова: фінансовий потенціал, емітенти цінних паперів, формування потенціалу, світовий фінансовий простір, емерджентність

Andriy PYLYPENKO

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Oleksandr POPOV

Kharkiv State Academy of Physical Culture

Olha HRYHORASH

University of Customs and Finance

THE SECURITIES ISSUER FINANCIAL CAPACITY FORMATION UNDER THE CONDITIONS OF COUNTRY INTEGRATION INTO THE WORLD FINANCIAL SPACE

The article highlights the features of the securities issuer's financial capacity formation. It explores the tools for this capacity development under the conditions of expanding economic entities' access to the global financial space resources. This study aims to advance the theoretical and methodological foundations for shaping the financial potential of securities issuers and to identify the peculiarities of the institutional development of financial potential in the context of Ukraine's integration into the global financial arena. The possibility to use a financial space's system breakdown structure for establishing the subordinate level financial capacity by taking into account the requirements to the higher-level financial capacity has been presented as a hypothesis of the study. The relevance of reorienting the processes of financial capacity formation to promote the emergence effects appearance between the hierarchical levels of the country's financial space has been justified and presented as part of the proof of article hypothesis implementation. The logic behind the systematic segmentation of a country's financial space has been unveiled to determine the influence of its integration processes into the global financial arena on the capability of securities issuers to cultivate financial potential. The emergent interrelation with financial resources has been elucidated for each identified type of potential (resource, production, labor, innovation, social, organizational management, and financial). It has been demonstrated that the formation and development of the financial potential of securities issuers can only occur when taking into account all higher levels of the systematic segmentation of the state's financial space. Emergence has been presented as a basis for improving the institutional support of securities issuers' financial capacity formation and development.

Keywords: financial capacity, securities issuers, capacity formation, world financial space, emergence

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Розвиток національної економіки та окремих економічних суб'єктів пов'язується з цілою низкою проблем, які мають свій особливий прояв на всіх рівнях економічного устрою суспільства. Прикладом

макроекономічних проблемами є погіршення динаміки валового внутрішнього продукту, незбалансованість попиту та пропозиції робочої сили, збільшення темпів інфляції тощо. Регіональному рівню національної економіки доволі часто властиві такі проблеми як незбалансованість місцевих бюджетів, низька інвестиційна привабливість галузей та територій тощо. Суб'єкти господарювання в свою чергу стикаються з браком власних фінансових ресурсів для підтримки бажаних обсягів діяльності чи реалізації програм розвитку. Перелічені проблеми відносяться до зони відповідальності суб'єктів кожного зі згаданих рівнів економічного устрою: від керівників підприємств до представників органів державної влади. Разом з тим, під час вирішення перелічених проблем слід враховувати можливість їх синергетичного та емерджентного підсилення, що можна досягти лише при комплексному підході до одночасного розгляду всіх рівнів економічного устрою суспільства. При цьому вирішення об'єктивно існуючих проблем кожного з рівнів економічного устрою суспільства потребує накопичення певного потенціалу протидії загрозам та сприяння розвитку економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Оскільки вирішення перелічених проблем національної економіки та її економічних суб'єктів залежить від наявності у першу чергу фінансових ресурсів та здатностей до їх спрямування на активні дії щодо нівелювання негативних впливів з боку середовища господарювання, питання формування та розвитку фінансового потенціалу доволі докладно розглянуті у економічній літературі. Надаючи тлумачення фінансовому потенціалу дослідники перш за все визначають різні підходи до ідентифікації його змісту. Так, наприклад, Т. Соломатіна [16] робить наголос на наявності управлінського, ресурсного, синергетичного та комунікативного підходу на визначення сутності фінансового потенціалу. Подібна пропозиція міститься в роботі О. Колодізева з співавторами [7, с. 175], де виділяється ресурсний, об'єднаний, можливісний та системний підходи до визначення змісту концепту фінансового потенціалу (хоча думається доречніше казати про застосування системного підходу як засобу об'єднання всіх перелічених підходів). Р. Рзаєва та І. Корольчук [12, с. 256] обмежуються виділенням лише двох підходів до розуміння сутності фінансового потенціалу: ресурсного підходу та підходу невикористаних можливостей. При визначенні змісту поняття фінансового потенціалу показовою також є робота Г. Уліганця [19, с. 20-22] в якій пропонується виокремлення об'єктивної та суб'єктивної компонентів категорії потенціал. Тоді як об'єктивна компонента пов'язується з сукупністю ресурсів (у тому числі таких, що не задіяні у створенні певних благ), суб'єктивна компонента розкриває можливості господарюючого суб'єкта використовувати такі ресурси з заздалегідь заданою метою. Також слід враховувати, що кожен з перелічених підходів, так само як і виділення суб'єктивної та об'єктивної компонент, може застосовуватися на кожному з рівнів економічного устрою суспільства.

В рамках перелічених підходів для рівня держави в цілому фінансовий потенціал трактується як: «сукупність фінансових ресурсів, визначених у рефлексійному відношенні до потенційних результатів їх реалізації» [11, с. 294] (тлумачення орієнтовано на ресурсний підхід), «здатність до оптимізації фінансової системи» [8, с. 127] (здатнісний підхід), «сукупність фінансових ресурсів органів влади» [10, с. 75] (ресурсний підхід), «можливість керівних органів держави генерувати фінансові ресурси економічної системи» [4, с. 128] (можливісний підхід). Подібні акценти (підходи) щодо виділення фінансових ресурсів та можливостей їх застосування містяться й у дослідженнях, орієнтованих на регіональних та галузеві рівні. Так, в таких розробках фінансовий потенціал визначається як «спроможність акумулювати фінансові ресурси територіальної одиниці» [5, с. 83], «гіпотетична можливість території залучати, створювати та використовувати фінансові ресурси» [2, с. 144], «здатність до оптимізації зусиль фінансової системи регіону» [18, с. 248], «мобілізовані з різних джерел фінансові ресурси» [20, с. 59].

Для рівня суб'єктів господарювання також дослідниками виділено цілу низку тлумачень фінансового потенціалу, які певною мірою перетинаються з зазначеними раніше тлумаченнями. Так, фінансовий потенціал визначається як «обсяг наявних фінансових ресурсів підприємства та прихованих його можливостей за рахунок яких існує потенційна можливість збереження стійкості та фінансової безпеки» [12, с. 256], «сукупність фінансових ресурсів, за допомогою ефективного використання яких суб'єкт господарювання здатний отримати бажаний прибуток» [6, с. 39], «обсяг наявних фінансових ресурсів підприємства та прихованих його можливостей» [1, с. 268], «фінансові ресурси, потрібні для ефективного та рентабельного функціонування» [3, с. 290], «система стосунків, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату» [9, с. 215] та «система наявних фінансових ресурсів та компетенцій, щодо їх ефективної акумуляції в необхідних обсягах» [15, с. 321].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Широка представленість досліджень у сфері фінансового потенціалу підприємств, регіональних фінансових ринків та країни в цілому потребує розширення шляхом досягнення більшого ступеню узгодженості між різними ієрархічними рівнями фінансового простору країни. Описані дослідження окремих рівнів такої ієрархії мають бути розширені врахуванням цілої низки емерджентних ефектів, що можуть мати прояв, спрямований на розширення фінансового потенціалу кожного окремого ієрархічного рівня фінансового простору країни. При цьому слід підтвердити існування досліджень, в яких докладно описується прояв фінансової синергії. Прикладом таких досліджень є розробка О. Колодізева та О. Лебідь

[7], в якій досліджується синергія фінансових інструментів як засіб зменшення ризиків через збільшення обсягу, а не якісних характеристик, фінансових ресурсів. Відмінність орієнтації на властивість емерджентності полягає в появі нових властивостей у інтегрованої до світового фінансового простору фінансової системи країни. Ще однією специфічною особливістю описаних досліджень є їх орієнтованість виключно на фінансовий потенціал підприємств та суб'єктів господарювання поза залежність від форми власності. Разом з тим, поширеність акціонерних товариств викликає потребу адаптації наявних розробок у сфері формування та розвитку фінансового потенціалу до врахування особливостей функціонування саме емітентів цінних паперів. Існуючі ж розробки у цій сфері мають набути комплексного характеру. Так, наприклад, в дослідженні Г. Рогова [13, с. 312-315] розроблено алгоритм емісійної політики публічного акціонерного товариства. Така політика є одним з ключових факторів акумулювання фінансових ресурсів, але має обов'язково узгоджуватися з іншими інструментами і напрямками формування фінансового потенціалу. Саме потреба адаптації таких напрямів та інструментів до особливостей життєдіяльності емітентів цінних паперів визначає мету та спрямованість даного дослідження.

Формулювання цілей статті

Мета дослідження полягає у розвитку теоретико-методичних засад формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів та визначення особливостей інституціонального розвитку фінансового потенціалу в умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Виклад основного матеріалу

В основу реалізації мети дослідження пропонується покласти системний підхід в його інтерпретації, наданий в зводі знань з системної інженерії [21]. Як правило системна інженерія застосовується під час формування складних технічних об'єктів та майже не застосовується в економічних дослідженнях. Перевагою даного варіанту системного підходу є обов'язковість виділення рівнів розвитку системи, які передбачають формування її опису з різним ступенем агрегації. При цьому властивості цих різних рівнів розвитку системи (або у випадку даного дослідження – фінансового простору держави, деталізація якого доходить до рівня емітентів цінних паперів) будуть значною мірою відрізнятися. Тут слід зазначити, що майже всі дослідники в своїх роботах застосовують системний підхід для опису складних фінансово-економічних явищ та об'єктів, до складу яких і відноситься фінансовий потенціал (прикладом тут є розробка О. Портної, в якій зроблено наголос, що фінансовий потенціал є «належним чином організованою системою» [11, с. 296]). Разом з тим, не робиться акцент на прояв емерджентних властивостей між різними системними рівнями.

Авторський варіант формування системної ієрархії фінансового потенціалу представлено на рис. 1.

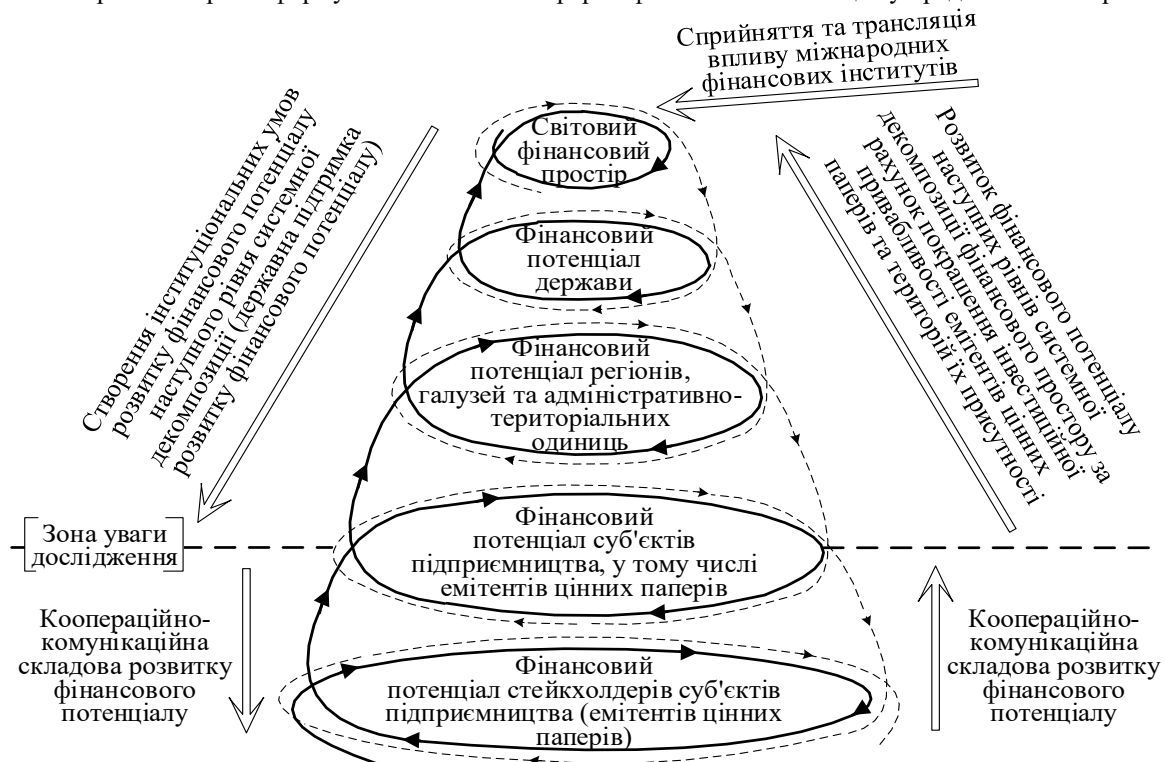

Рис. 1. Формування системного розвитку фінансового простору країни для визначення впливу процесів його інтеграції у світовий фінансовий простір на здатність емітентів цінних паперів формувати фінансовий потенціал

Джерело: авторська розробка

Зона уваги дослідження акцентується на рівень емітентів цінних паперів, що виділяються серед рівня суб'єктів господарювання (це також відображено на рис. 1). Авторською пропозицією тут є те, що потенціал більш високого рівня системної абстракції (від концепту «system breakdown structure», визначеного у [21]) є основою формування та передумовою розвитку потенціалу підпорядкованого рівня системної декомпозиції. Тобто формування та розвиток фінансового потенціалу емітентів цінних паперів може відбуватися лише з урахуванням всіх більш високих рівнів системного розбиття фінансового простору держави. У даній пропозиції міститься ключова відмінність розробки автора від наявних розробок у сфері формування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання, адже в таких розробках передбачається фінансова самостійність суб'єкта, тоді як системне розбиття визначає специфічні вимоги до контурів управління розвитком фінансового потенціалу. Ця пропозиція особливо актуальна для рівня емітентів цінних паперів, оскільки саме вони мають змогу накопичення фінансового потенціалу за рахунок участі у ринках капіталу, що входять до світового фінансового простору.

Розглядаючи представлену на рис. 1 системну ієрархію слід зробити акцент на цілях формування, накопичення, розвитку та використання фінансового потенціалу. Більшість проаналізованих на початку статті тлумачень різних авторів робить акцент таких цілей на збереженні фінансовій стійкості (Т. Рзаєва [12, с. 256]), здатності максимізації фінансового результату (В. Капканець [6, с. 39]), досягнення бажаного рівня розвитку (О. Белінська [1, с. 268]), підтримки рентабельності діяльності (О. Бражко [3, с. 290]) та стабільності фінансового стану (Н. Міценко [9, с. 215]) тощо. Г. Ситник [15, с. 321] взагалі пропонує орієнтувати сформовану в рамках фінансового потенціалу сукупність фінансових ресурсів на «досягнення стратегічної відповідності та створення цінності для стейкхолдерів» (зазначимо, що дана пропозиція тісно перетинається та обґрунтовує виділення нижнього рівня поданої на рис. 1 системної ієрархії).

Наявність представленого на рис. 1 підходу дозволяє, наприклад, забезпечити практичну реалізацію пропозицію А. Полчанова [10, с. 75] щодо тлумачення фінансового потенціалу держави через консолідацію фінансових ресурсів влади, суб'єктів господарювання та домогосподарств. Слушними є пропозиції О. Сукач [17, с. 47] щодо наявності джерел формування фінансового потенціалу для рівня суб'єктів підприємництва, які формуються на регіональному та державному рівні. Даний автор відносить до таких джерел податкові пільги та бюджетні стимули. До податкових пільг тут відносяться введення спеціальних режимів оподаткування, надання податкових кредитів або відстрочок щодо податкових платежів, запровадження нульової ставки оподаткування. Бюджетними стимулами згідно [17, с. 47] є різного роду дотації з місцевого бюджету, бюджетні субвенції з їх подальшим перерозподілом та використанням суб'єктами підприємництва, державні гарантії, участь у капіталі, інфраструктурні замовлення тощо. В контексті представленій на рис. 1. схеми також слід звернути увагу на пропозицію О. Савицької та К. Феденко [14, с. 397] розглядати фінансовий потенціалу регіону як сукупність фінансових потенціалів присутніх в регіоні економічних агентів, таких як домогосподарства, суб'єкти підприємництва, органи державної та регіональної влади. Такий підхід вельми слушно критикує О. Дем'янчук [5, с. 154], наголошуючи на можливості подвійного врахування окремих елементів фінансового потенціалу. Не заперечуючи таке зауваження все ж таки слід е раз зробити наголос на потребі врахування можливого прояву емерджентності між описаними на рис. 1 рівнями системної декомпозиції економічної устрою суспільства.

В розвиток даної пропозиції автора під час формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів пропонується орієнтуватися не лише на вертикальний (як це передбачається на рис. 1), а це й на горизонтальний прояв емерджентності, що може формуватися при взаємодії різних видів потенціалу. Так, в сучасних дослідженнях учені-економісти оперують різними видами потенціалу, встановлюючи різні комбінації видів потенціалу та причинно-наслідкові зв'язки між видами потенціалу. Так, доволі типовим є запропонований О. Дем'янчук [5, с. 154] розподіл потенціалу адміністративно-територіальної одиниці на природно-ресурсний, виробничий, трудовий, інноваційний, соціальний, організаційно-управлінський, економічний та фінансовий потенціал. Такі ж види потенціалу можуть бути виділені як на загальнонаціональному рівні, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. Разом з тим, кожен рівень економічного устрою суспільства буде мати особливості реалізації кожного з перелічених видів потенціалу та додавати властиві саме йому види потенціалу. Прикладом даного твердження є виділення в роботі О. Сукач [17, с. 46] для національного рівня економіки бюджетного потенціалу, разом з потенціалом позикових ресурсів, доходів домогосподарств та фінансів місцевої інфраструктури. Таке усвідомлення видів потенціалу потрібне для визначення можливих комбінацій видів потенціалу за для використання властивостей синергії та емерджентності для забезпечення розвитку саме фінансового потенціалу. Тобто автором пропонується досягати емерджентності не лише в рамках представленій на рис. 1 ієрархії рівнів фінансового потенціалу, а й в рамках горизонтальної структуризації видів потенціалу економічних агентів кожного окремого рівня економічного устрою суспільства.

Виділення перелічених видів потенціалу представлено для того, щоб зробити акцент на можливості емерджентної підтримки їх розвитку за умови накопичення достатньої кількості наявних на потенційних фінансових ресурсів, які здатні підсилити решту видів потенціалу емітентів цінних паперів. Можливі варіанти прояву синергії та емерджентності видів потенціалу, відображені у табл. 1. Дана авторська розробка розвиває пропозиції О. Дем'янчук [5] відносно того, що в рамках відносин між переліченими видами потенціалу формуються фінансові ресурси.

Таблиця 1

**Параметри емерджентної взаємодії фінансового та інших видів потенціалу емітентів цінних паперів
(авторська розробка)**

Вид потенціалу	Емерджентна пов'язаність з фінансовими ресурсами
Природно-ресурсний потенціал	Оптимізація плати за доступ до ресурсів. Спільна участь у розвитку стратегічних зон ресурсів. Мінімізація рентної плати за земельні та водні ресурси, за надра землі в обмін на активізацію інноваційної активності емітента цінних паперів
Виробничий потенціал	Застосування фінансових та операційних важелів. Розгляд фінансового потенціалу емітента цінних паперів як базису накопичення ресурсів для бюджетів різних рівнів (державного, місцевого, підприємства). Параметри рентабельності власного капіталу
Трудовий потенціал	Врахування в розвитку фінансового потенціалу середній рівень заробітної плати на ринку та продуктивності праці робітників емітенту цінних паперів
Інноваційний потенціал	Виділення фінансових ресурсів на реалізацію програм інноваційного розвитку та місце інноваційного капіталу в бізнес-моделі
Соціальний потенціал (капітал)	Взаємодія емітента цінних паперів з державою та органами місцевого самоврядування. Пов'язаність корпоративної культури емітента цінних паперів з соціальною відповідальністю та витратами на підтримку довіри населення до місії підприємства
Організаційно-управлінський потенціал	Характеризує у тому числі здатність акумулювати та ефективно використовувати фінансові ресурси. Кореляційних зв'язок між компетенціями ради директорів та акумулюванням фінансових ресурсів
Фінансовий потенціал іншого рівня ієрархії	Можливі надходження фінансових ресурсів з різного роду корпоративних фондів. Пов'язаність фінансового потенціалу емітента цінних паперів з динамікою валового регіонального продукту та податкоспроможність суб'єктів господарювання.

Описана на рис. 1 вертикаль та охарактеризовані у табл. 1 горизонтальні напрями прояву емерджентності фінансових ресурсів пропонується визначити як елемент інституціонального проектування розвитку фінансового простору держави. При цьому складові корпоративної культури окремих емітентів цінних паперів залучатимуться до взаємодії з міжнародним фінансовим ринком на основі формування та визначення їх місця в системній ієрархії фінансового простору держави.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

В статті висвітлено особливості процесу формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів, засновані на системному врахуванні інтегрованості фінансового ринку країни до світового фінансового простору. Згідно з авторською гіпотезою така інтегрованість виступає можливістю формування та розвитку фінансового потенціалу емітентів цінних паперів як базової ланки системного поділу економічного устрою суспільства. В рамках такої гіпотези обґрунтована доречність переорієнтації процесів формування фінансового потенціалу емітентів цінних паперів на сприяння появи емерджентних ефектів між ієрархічними рівнями фінансового простору країни. Емерджентність у такому випадку запропоновано розглядати як базис розробки інституційного забезпечення формування та розвитку фінансового потенціалу емітентів цінних паперів. Разом з тим, така пропозиція потребує доопрацювання в частині визначення складових елементів такого інституціонального забезпечення. Відповідно розробка опису процесу інституціонального проектування розвитку фінансового потенціалу всіх рівнів економічного устрою суспільства становитиме перспективи подальших розробок автора.

Література

1. Белінська О.В. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького Національного університету. Економічні науки*. 2012. № 4(3). С. 22-26.
2. Боронос В.Г. Методологічні засади управління фінансовим потенціалом території : монографія. Суми: Сумський державний університет, 2011. 310 с.
3. Бражко О.В. Фінансовий потенціал підприємства як результат взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин. *Прометей*. 2011. № 3(36). С. 289-292.
4. Григоренко В.О. Фінансовий потенціал території: теоретичні аспекти та механізми формування. *Економічний форум*. 2012. № 1. С. 124-130.
5. Дем'янчук О.І. Формування та реалізація фінансового потенціалу збалансованого розвитку адміністративно-територіальних одиниць України : монографія. Острог: Національний університет «Острозька академія», 2019. 408 с.
6. Капканець В.С. Методологія управління фінансово-економічним потенціалом на галузевому рівні. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 10. С. 38-42.
7. Колодізев О.М., Лебідь О.В., Зуєва О.В. Фінансовий потенціал банку: сутність, методи оцінювання, інструменти протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом : монографія. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 238 с.
8. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 7. С. 123-130.
9. Міценко Н.Г. Методичні підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 22(7). С. 213-219.
10. Полчанов А.Ю. Розвиток фінансового потенціалу держави в системі постконфліктного відновлення : монографія. Житомир: ЖДТУ, 2018. 464 с.
11. Портна О.В. Сукупний фінансовий потенціал країни: системний підхід. *Бізнес-Інформ*. 2013. № 9. С. 293-298.

12. Рзаєва Т.Г., Корольчук І.І. Розуміння фінансового потенціалу підприємства з позицій економічного аналізу. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 2. С. 256-259.
13. Рогов Г.К. Фактори вибору виду розміщення акцій. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 3. С. 311-316.
14. Савицька О.І., Феденко К.О. Перестраховання у зовнішньоекономічній діяльності як фактор розвитку фінансового потенціалу регіону. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2016. № 1(1). С. 396-401.
15. Ситник Г.В. Фінансовий потенціал як об'єкт фінансового планування: сутність та характеристика елементів. *Сталій розвиток економіки*. 2012. № 14(4). С. 319-323.
16. Соломатина Т.В. Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки: стратегії розвитку : монографія. Сєвєродонецьк: СЛУ імені В. Даля, 2020. 643 с.
17. Сукач О.М. Вплив фінансового потенціалу на інвестиційне забезпечення регіонального розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. № 1(111). С. 44-48.
18. Тугай Л.В. Економічна сутність фінансового потенціалу регіону та його оцінка. *Регіональна економіка*. 2007. № 1. С. 245-249.
19. Уліганинець Г.П. До питання про сутність ресурсного потенціалу регіону. *Економіка та держава*. 2007. № 9. С. 20-22.
20. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки. *Фінанси України*. 2007. № 5. С. 55-64.
21. Guide to the Systems Engineering Body of Knowledge (SEBoK) : ред. R.J. Cloutier. Hoboken, NJ: The Trustees of the Stevens Institute of Technology, 2021. 1155 p.

References

1. Belinska O. V. (2012) Sutnist finansovogo potentsialu pidpryyemstva [Essence of the financial potential of the enterprise]. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, no. 4(3), pp. 22-26.
2. Boronos V. G. (2011) Metodologichni zasady upravlinnya finansovym potentsialom teritoriyi: monografiya [Methodological foundations of financial potential management of the territory: monograph]. Sumy: Sumskiy derzhavniy universytet.
3. Brazhko O. V. (2011) Finansoviy potentsial pidpryyemstva yak rezultat vzayemodiyi usikh elementiv systemy finansovykh vidnosyn [Financial potential of the enterprise as a result of the interaction of all elements of the financial relations system]. Prometey, no. 3(36), pp. 289-292.
4. Grigorenko V. O. (2012) Finansoviy potentsial teritoriyi: teoretychni aspekty ta mekhanizmy formuvannya [Financial potential of the territory: theoretical aspects and formation mechanisms]. Ekonomichnyi forum, no. 1, pp. 124-130.
5. Demyanchuk O. I. (2019) Formuvannya ta realizatsiya finansovogo potentsialu zbalansovanogo rozvytku administrativno-teritorialnykh odynits Ukrainy: monografiya [Formation and implementation of the financial potential of balanced development of administrative-territorial units of Ukraine: monograph]. Ostrog: Natsionalniy universytet "Ostrozka akademiya".
6. Kapkanets V. S. (2016) Metodologiya upravlinnya finansovo-ekonomichnym potentsialom na haluzevomu rivni [Methodology of managing financial-economic potential at the industry level]. Prychomomorski ekonomichni studiyi, no. 10, pp. 38-42.
7. Kolodyzev O. M., Lebid O. V., Zuyeva O. V. (2018) Finansoviy potentsial banku: sutnist, metody otsinyuvannya, instrumenty protidiyi legalizatsiyi dokhodiv, otrymanykh zlochnym shlyakhom: monografiya [Financial potential of the bank: essence, assessment methods, tools to counteract the legalization of criminally obtained incomes: monograph]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsya.
8. Kuntsevich V. O. (2004) Ponyattya finansovogo potentsialu rozvytku pidpryyemstva ta yogo otsinky [Concept of financial potential of enterprise development and its assessment]. Aktualni problemy ekonomiky, no. 7, pp. 123-130.
9. Mitsenko N. G. (2012) Metodychni pidkhody do otsinyuvannya finansovogo potentsialu pidpryyemstva [Methodological approaches to assessing the financial potential of the enterprise]. Naukoviy visnik NLTU Ukrainy, no. 22(7), pp. 213-219.
10. Polchanov A. YU. (2018) Rozvytok finansovogo potentsialu derzhavy v systemi postkonfliktного vidnovlennya: monografiya [Development of the state's financial potential in the system of post-conflict recovery: monograph]. Zhytomyr: ZHDTU.
11. Portna O. V. (2013) Sukupnyy finansovyy potentsial krainy: systemnyy pidkhid [Aggregate financial potential of the country: a systemic approach]. Biznes-Inform, no. 9, pp. 293-298.
12. Rzaeva T. G., Korolchuk I. I. (2020) Rozuminnia finansovoho potentsialu pidpryyemstva z pozytsiy ekonomichnoho analizu [Understanding the financial potential of the enterprise from the perspective of economic analysis]. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, no. 2, pp. 256-259.
13. Rogov G. K. (2014) Faktory vyboru vydu rozmishchennia aksii [Factors for choosing the type of shares placement]. Biznes-Inform, no. 3, pp. 311-316.
14. Savitska O. I., Fedenko K. O. (2016) Perestrakhuvannya u zovnishno-ekonomichnii diialnosti yak faktor rozvytku finansovoho potentsialu rehionu [Reinsurance in foreign economic activity as a factor in the financial potential development of the region]. Naukoviy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya Ekonomika, no. 1(1), pp. 396-401.
15. Sitnik G. V. (2012) Finansovyy potentsial yak ob'ekt finansovoho planuvannya: sutnist ta kharakterystyka elementiv [Financial potential as an object of financial planning: essence and characteristics of elements]. Stalyi rozvytok ekonomiky, no. 14(4), pp. 319-323.
16. Solomatina T. V. (2020) Finansovyy potentsial sub'yektiv hospodariuvannya ahrarnoho sektora ekonomiky: stratehii rozvytku [Financial potential of economic entities in the agrarian sector: development strategies]. Sjevierodonetsk: SNU imeni V. Dalia, 643 p. (in Ukrainian)
17. Sukach O. M. (2015) Vplyv finansovoho potentsialu na investytsiine zabezpechennia rehionalnoho rozvytku [The influence of financial potential on investment provision of regional development]. Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy, no. 1(111), pp. 44-48.
18. Tuhai L. V. (2007) Ekonomichna sutnist finansovoho potentsialu rehionu ta yoho otsinka [The economic essence of the financial potential of the region and its assessment]. Rehionalna ekonomika, no. 1, pp. 245-249.
19. Uliganinets G. P. (2007) Do pytannia pro sutnist resursnoho potentsialu rehionu [On the issue of the essence of the resource potential of the region]. Ekonomika ta derzhava, no. 9, pp. 20-22.
20. Shumska S. S. (2007) Finansovyy potentsial Ukrainy: metodolohiia vyznachennia ta otsinky [Financial potential of Ukraine: methodology of definition and assessment]. Finansy Ukrainy, no. 5, pp. 55-64.
21. Cloutier, R.J. (ed.) (2021) Guide to the Systems Engineering Body of Knowledge (SEBoK). Hoboken, NJ: The Trustees of the Stevens Institute of Technology, 1155 p.